

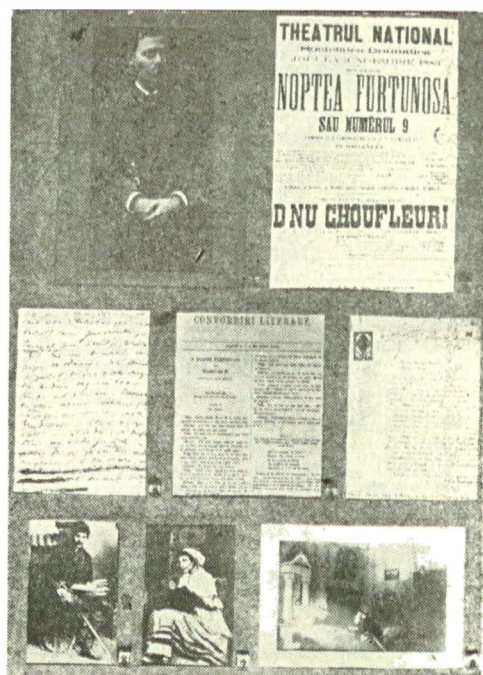
și Eliade; cu atât mai mult, o comedie-parabolă precum *Bucătarul de la Sala-mandra* (care ar fi trebuit să se numească *Noaptea regilor* și ar fi trebuit să continue un text nedefinitivat, *Comedia eternă* — „Manuscriptum“, nr. 4, 1979).

Se recuperează chiar lucrări de la începuturile teatrului românesc, precum vodevilul *Trei miri și trei mirese* de B. P. Hasdeu (agrementat cu cuplete muzicale — așa-zisele „cînticele“), sau o dramă, *Inimi mulțămitoare* de Gheorghe Bariț („Manuscriptum“, nr. 3, 1977), jucată la 26 decembrie 1838 la Brașov, cu „junele dascăl“ Andrei Mureșanu în rolul principal. Cercetătorul Stancu Ilin, care comunică textul hasdean, ajunge la concluzia că această comedie a fost scrisă de Hasdeu la formidabila vîrstă de... paisprezece ani! („Manuscriptum“, anul XII, nr. 2, 1981). Deși nu are o pondere foarte mare, teatrul istoric este ilustrat prin cîteva piese de referință, ca *Baiezid*, dramă în cinci acte — care, alături de *Doamna lui Ieremia*, rămîne probabil cea mai valoroasă lucrare dramatică a lui Nicolae Iorga („Manuscriptum“, anul III, 3[8], 1972). Camil Petrescu proiecta un scenariu cinematografic despre Ștefan cel Mare, G. M. Zamfirescu a teatralizat celebra nuvelă „Alexandru Lăpușeanu“ de C. Negruzzi — despre ale cărei valori dramatice s-a vorbit de la apariție — în piesa *Cuminecătura*, intrată și ea în repertoriul unor teatre din țară, iar Mihail Sorbul (care a dramatizat și „Ion“ de Rebreanu) se apropie de romanul „Neamul Șoimăreștilor“ („Manuscriptum“, nr. 2, 3, 1978).

În portofoliul revistei „Manuscriptum“ există cîteva piese foarte importante, care vor apărea în curînd, poate chiar în viitoarele numere; de exemplu, un alt act (al cincilea, cu un final diferit și, după opinia redactorilor, mai potrivit cu evoluția acțiunii) din *Meșterul Manole* de Lucian Blaga.

Desigur, un articol de prezentare a sumarului teatral al revistei „Manuscriptum“ rămîne în mod fatal selectiv (și restrictiv); oricum, revista, al cărei profil nu este exclusiv teatral, a recuperat mai multe texte dramatice inedite decît revistele de specialitate.

Aureliu GOCI

Panoul I. L. Caragiale din Muzeul literaturii române

Cu Claudia Dimiu despre cercetarea științifică la Muzeul literaturii române

— Cite documente privind teatrul există în arhiva Muzeului literaturii române?

— M-aș feri să vă indic o cifră, pentru că mi se pare că nu numai cercetarea, dar nici numărătoarea nu poate fi exhaustivă. Mai bine zis, cercetarea nu reușește să epuizeze problemele din cauza imposibilității numărătorii. Nu vreau să spun cu asta că Muzeul literaturii române deține comori cărora le-a pierdut numărul; ele sînt inventariate, fișate, catalogate în cele mai bune condiții. O cifră pe care v-aș da-o ar fi însă departe de a fi exactă, pentru că un număr de inventar nu oglindește realitatea cu consecvență. În dreptul unui număr de inventar găsim uneori o pagină dintr-o operă

(din *Act venețian* avem o singură filă !), altele trei exemplare, uneori variante, dintr-o operă, alteori o mapă cu mai multe file care, fiecare separat, constituie câte un document, alteori un caiet conținând piese de teatru, versuri, fragmente de proză.

Așa stînd lucrurile, aș prefera să vă vorbesc despre natura documentelor. În arhiva noastră se păstrează manuscrise și dactilograme, cu intervenții manuscrise, de piese de teatru (originale, traduceri ori localizări), studii, articole, referate, acte, afișe și programe de spectacole. Dacă la acestea adăugăm scrisorile (atît de numeroase, încît constituie principalul, sub aspect cantitativ, compartiment al documentelor teatrale), care au însoțit trimiteră unora piese la lectură, au vorbit de apariții, ori de succese ale unor premiere, au confirmat primiri etc., ajungem la cîteva mii.

— *Care este cel mai vechi dintre ele ?*

— O tipăritură *Napoleon la Schönbrunn și Sfînta Elena*, o piesă de teatru, prelucrare de Iancu Văcărescu „cu izvoare obscure” (G. Călinescu). Cît despre manuscrise, deși nu le avem numărate, v-aș răspunde la plural. Aș numi două, nedatate, dar cam din aceeași perioadă, ultimul sfert al veacului trecut : *Devotamentul*, piesă de teatru de Eugenia Frangoles (soția lui Samson Bodnărescu), piesă citită și adnotată de Eminescu ; și *Istoria esternă a teatrului rom[ânesc] de la 1856 încôce* de Grigore Silași, articol neîncheiat, despre teatrul din Moldova și Muntenia.

— *Care este cel mai important ?*

— Într-un fel, putem considera că cele mai importante — vă răspund din nou la plural — sînt cele enumerate mai sus, pe de o parte pentru vechimea lor, iar pe de alta pentru că ne-au rămas de la personalități. Dar foarte importante sînt și fondurile de manuscrise ale unor personalități ca Lucian Blaga, Dan Botta, Gib Mihăescu. Din manuscrisele celui din urmă, de exemplu, aflăm și ce intenționa să scrie.

— *Cum valorifică muzeul materialele teatrale ?*

— Prin toate formele de manifestare față de public, prin care muzeul și-a dobîndit un profil propriu, de neconfundat cu ale celorlalte muzee.

Unele documente menționate mai sus, de exemplu, au făcut obiectul unor comunicări științifice, altele au fost etalate în vitrinele expoziției de bază, ori în expoziții temporare, au apărut în revista „Manuscriptum”. Serile noastre de evocări literare, cunoscutele *Rotonde 13*, sînt însoțite deseori de lecturi și din aceste materiale.

De asemenea, prin Teatrul „Manuscriptum”, formă de manifestare căreia n-am reușit, din păcate, să-i asigurăm aceeași continuitate ca rotodelor. Spectacolele-lectură realizate în muzeu au tîns să aducă în conștiința publicului piese inedite ori uitate. Muzeul intenționează să reia spectacolele „Manuscriptum” și speră că ele se vor bucura de același succes ca *Bogdan Dragoș* de Eminescu, *Ochiul* de Radu Stanca, *Priveaga* de V. Voiculescu.

Paul TUTUNGIU

În fiecare lună, pe data de 13, „Muzeul literaturii române” organizează o Rotondă dedicată unui scriitor dispărut, care va fi evocat și omagiat de personalități ale vieții noastre literare, de cunoscuți și prieteni care i-au supra-

inițial, au fost publicate în două volume tipărite de M.L.R. (13 Rotonde 13, București, 1976, și Alte 13 Rotonde 13, București, 1981). Unele dintre aceste Rotonde au fost închinare unor personalități pentru care teatrul reprezintă o

Teatrul la „Rotonda 13”

viețuit, de membri ai familiei. Alocuțiunile și intervențiile, înregistrate pe bandă și apoi dactilografiate, păstrînd vivacitatea și prospețimea dialogului

coordonată esențială (Lucian Blaga, Vasile Voiculescu, Adrian Maniu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu) sau unor oameni de teatru, ca teatrologul Alice Voinescu sau dramaturgul „pur” Tudor Mușatescu. Acesta din urmă, evocat de Șerban Cioculescu, N. Carandino și Sergiu Dan (Rotonda Tudor Mușatescu s-a

„Bogdan Dragoș” de Eminescu la Teatrul „Manuscriptum”, regia Mihail Dîmlu, 1974

